Ч. 43 (11.011). Львів, субота 26. лютого 1927. Pocztowa opłata zaplacono ryczaltem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Дніпрельстан.

Львів, 25. лютого 1927.

Хто має нагоду бодай переглядати українську радянську пресу останніх двох місяців, той мусить прийти до пересвідчення, що оседком уваги всіх правлячих чинників у Радянській Україні є тепер Дніпрельстан.

На нього покладає великанські надії партія, з ним звязує світлі перспективи господарського розвитку, зокремаж упромисловлення краю хавківський уряд, при допомозі Дніпрельстану — якщо його вдасться вибудувати — надіється далеко інтензивніше і ґрунтовніше експльоатувати українські підземні і надземні богатства Москва.

Використати кольосальну енергію і силу Дніпрової води там, де вона зводить відвічний бій з порогами, збирались усякі чинники вже давно, бо далеко перед великою війною. Пороги приковували до себе увагу давніх російських та чужинних капіталістів і великих промислових підприємців а деякі з них поважно застановлялись над тим, якби запрягти водну енергію Дніпра, що розбивалась об ґраніти порогів, до свого всесильного тоді капіталістичного воза та витягнути з неї якнайбільше зисків для себе. Навіть в урядових колах царського уряду не чужою була та сама думка. Перед війною повстали перші теоретичні пляни електрифікації промислової української кітловини при допомозі Дніпрової води.

Оживила всі ці пляни по війні теперішня комуністична влада на Україні. І не лише оживила, але й взялася за їх реалізацію. Більше двох літ тягнулися самі теоретичні підготування до підприємства. Богато часу, енергії та гроша зіло саме виготовлення плянів будови цеї дійсно на американський лад і з американським розмахом закроєної будови найбільшої в Европі електрофабрики. Пляни контролювали американські та німецькі фахівці-експерти та признали їх добрими. І цього року має початися над Дніпром у Кічкасі сама будова. Теоретично будова розрахована на цілих 5 літ.

Останніми часами обсервували ми в Москві завзяту опозицію проти будови Дніпрельстану в цьому році і не лише в цьому році, але й взагалі проти будови. В радянській пресі можна було вичитати, що опонували московські господарські кола з економічних мотивів. На ділі ж причиною опозиції були чисто політичні міркування кремлівських „економістів". З нагоди опозиції появилася велика енергія та ініціятива в справі реалізації Дніпрельстану в харківковському уряді. Читаючи тодішну українську радянську пресу, легко було набрати враження, що харківський уряд візьметься за будову самочинно. Повстав же тоді навіть всеукраїнський комітет для справи Дніпрельстану. Та скоро те враження мусіло щезнути. Рахуючися мабуть з пануючими в тій справі на Україні настроями, Москва приняла скоро рішення розпочати будову в цьому році. До того повела справу так, що всю ініціятиву та все будівництво неподільно змонополізувала, зігнорувавши цілковито харківський уряд та не допустивши до управи будівництвом ні одного офіційного представника харківського урядового центру.

Призначена московськими комуністами управа Дніпрельстану підчинена виключно Москві. Вона вже й їздила на місце будови до Кічкасу, ввійшла в діловий контакт з місцевими органами радвлади, але робила все без ніякого попереднього порозуміння з Харковом. З газетних інформацій довідуємося, що вона в усіх справах звязаних з будовою ставить харківський уряд перед доконані факти, а цей, не маючи іншого виходу, годиться на свою підлеглість „дніпрестанському правлінню". Для зразку подамо такий факт: В повороті з Кічкасу заглянула управа будови до Харкова і відбула там з урядом нараду. Її перебіг описує „Комуніст" з 18. лютого ось якими ляпідарними словами:

„По доповіді тов. Квірінга розгорнулися жваві дебати, в яких брали участь Ефімов, Вінтер, Чубар, Федотов, Луценко, Вікторов, Власенко і ін. Суперечки виникли в питанні організації медичної допомоги. Нарком здоровля України вважає, що тільки він мусить керувати безпосередньо всією медично-санітарною роботою на Дніпрельстані".

Що вийшло з цієї суперечки? А вийшла постанова харківського уряду, опублікована в томуж числі „Комуніста" такого змісту:

„Організацію та керування медико-санітарною роботою на будівництві вирішено доручити правлінню Дніпрельстану".

Для кращого й досаднішого зясування ролі харківського уряду при будові наведемо ще одну постанову тогож уряду, в якій між стрічками бачиш немов на лопаті, що він не має права вмішуватися в справи будови, а мусить виконувати послушно всі доручення „управління Дніпрельстану", підчиненого безпосередньо Москві.

„Щодо постійного звязку — читаємо в тій постанові — між правлінням Дніпрельстану та українським урядом, засідання прийшло до такого висновку, що зараз цей звязок здійснюється тим, що в правлінні Дніпрельстану є представник українського уряду (тов. Вікторов) і тому передчасно порушувати питання про спеціяльного представника Дніпрельстану при українському уряді" (і навпаки — додамо від себе!).

Вікторов іменований Москвою членом „управління Дніпрельстану" не як представник України, а як член компартії і тому офіціяльно харківського уряду не репрезентує. Якщо булоб інакше, то не порушувалаб цієї справи нарада та не видавалаб наведеної постанови. А ця постанова на те й появилася, щоби заспокоїти прилюдну опінію. На жаль вона її цілковито не заспокоює, але навпаки підтверджує тільки те, що пишемо, а то, що харківський урядовий осередок позбавлено якогонебудь впливу на хід будови, яка, до речі кажучи, ще не почалася, дарма, що радянська преса зве відвідини Кічкасу „управлінням" початком будови.

Всі порушені моменти мають не тільки політичне значіння, але будуть вони крім того мати далекосяглий вплив і на сам хід будови. Та всеж, хто і в якій ціли не будував би Дніпрельстан, то він вибудований буде мати непомірно велике значіння перш за все для України і українського народу. Ясно, що Москва буде використовувати його для своїх експльоататорських цілей, але не менше ясне і те, що проти експльоатації все буде велика реакція на Україні хочби лише з чисто господарських мотивів. Дніпрельстан може лише поглибити та загострити московсько-українські антагонізми.

Для української національної держави Дніпрельстан відіграє ролю прямого чинника господарського унезалежнювання та створить тверді підвалини для всесторонної державної самобутности.

Остання дія.

II.

Квінтесенція проєктів на зміну виборчої ординації. — Вигляди їх переведення. — Яке буде становище уряду?

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 21. лютого 1927.

Зміна виборчої ординації, це той реванш на травневих переможцях, про який мріє реакційний сойм, виразником якого є бльок Хієно-Пяста. Члени цього бльоку внесли вже давним давно (всеж: після травневого перевороту) до конституційної комісії аж чотири проєкти на зміну ординації, — від ХН., ХД., ендеції і „Пяста". Квінтесенція усіх цих проєктів така: 1) зменшення числа послів і сенаторів, при чому сенат виходить з цеї редукції відносно сильніший; 2) збільшення цензу віку для виборців і кандидатів; 3) введення своєрідного освітнього цензу для виборців а саме примусу володіти польською мовою і знати польську грамоту; 4) збільшення виборчих округ, передусім на „кресах"; 5) заведення скрізь одномандатових виборчих округ з тим, що на „кресах" округи двомандатові. Є у тій китиці проєктів ще сила інших подібних квіток, але наведені є найбільше пахучі; ці зміни найбільш суттєві, бо найяскравіше виявляють інтенції авторів: усунути з будучого сойму не-Поляків а з Поляків ввести туди реакцію. Очевидно, коли серед такої великої однородної „більшости" і найдеться невеличка „меншість" лівих польських угруповань і не-польських послів, то це піде теж по думці фабрикантів такого умандатованого збіговища: ніхтож із закордону не зможе сказати, що до законодатних тіл Польщі не допущено зовсім „національних меншостей" або що зроблено замах на демократію! І вони теж, пропагуючи свої проєкти, ані не згадують про шкідливість „меншостей" у соймі чи демократичних принціпів. Вони виступають лише з журбою за працездатність будучого сойму, а можливість її бачать єдино в такому одностайному соймі, з тривкою великанською польською реакційною більшістю. Очевидно, що вони, у своїй тупій короткозорости не бачать, що навіть вимріяний їх сойм, відповідаючий їх рецепті на сто відсотків, зіпхне державу ще дальше у сліпий кут з єдиним виходом у пропасть: бож факт такої фізіономії сойму не скасує факту цілком іншої фізіономії населення держави, а закони, як по маслі приймані однозгідним польським реакційним соймом, будуть лише у прискошеному темпо і на більшу мірку добувати успіхів дотеперішньої, потім лише усанкціонованої політики.

Нема сумніву, що всі внескодавці зведуть свої проєкти й формально під спільний знаменник і зліплять спільний еляборат. Нема сумніву теж, що вони вживуть всіх сил, усіх мистецтв і крутійства, аби бажану собі зміну ординації перевести. Однак це нелегке завдання. Передусім деякі з точок зголошених проєктів зачіпають ті статті конституції (11—18), які визначують підстави виборности сойму (напр. вимога усунути з „пятихвостки" пропорціональність), отже на таку зміну треба би згідно зі 125 ст. конституції піднесення рук двома третинами нинішнього сойму, а такою більшістю Хієно-Пяст не розпоряджає. Нема теж виглядів, щоби таку більшість можна зліпити якимось екстра-бльоком, бо тут уже річ не в дошкуленню „меншостям", скільки в основному і занадто маркантному, занадто компромітуючому нарушенню демократичних принціпів і на таку операцію ледви чи пішов би навіть вірний комбатант Хієно-Пяста — НПР. п. Попеля. У такому разі треба буде обмежитися до змін у законі про виборчу ординацію, про який згадує 18 ст. конституції, не зачіпаючи самої конституції; ухвалення закону про ухилення старих постанов і встановлення нових потрібує звичайної більшости, яка є завжди по стороні нинішньої центро-правиці. Говорити про поважний спротив лівиці не приходиться, хоча вона нині грозить навіть позасоймовою боротьбою в обороні старої ординації; її боротьба фактично зведеться щонайбільше до кількох демонстрацій, які будуть записані у соймових протоколах. Погляд, що польській правиці залежить в першій мірі на недопущенню до буд. сойму представників не-польського населення, а щойно в другу чергу—представників радикально настроєного польського робітництва й дрібного селянства, присмирить бундючність польських „пепесів", „визволенців" і „хлопів": часи п. Скшинського не такі давні і занадто повчаючі, аби вірити в чистоту демократичних канонів польської соймової демократії!

Інша річ зі становищем уряду. Нема двох думок, що Хієно-Пяст препарує будучий сойм у рівній мірі на загибіль „національним меншостям" що й владі маршалка Пілсудського! Цікава річ — адже ніхто не буде вважати нац. меншостей підпорою травневих переможців! Але при збереженні нинішньої ординації, навіть при найбільшій скількости ворожих владі марш. Пілсудського „меншостей" ця влада може бодай допускати можливість якоїсь своєї більшости у новому соймі. За те при зміні ординації — уряд Пілсудського згори підписує собі цілком певний присуд смерти. Знаємо, що пів року тому „Ґлос Правди" зовсім не відпекувався допущення зміни ординації, напр. щодо зменшення скількости послів, заведення поіменних ліст а не нумерованих і т. д. Нині він категорично голосить безоглядну боротьбу проти її ревізіоністів. Але автор цих заяв, гол. редактор і передовик „Ґлосу Правди" доказав уже нераз, що його кожноразове категоричне запевнювання буцім-то в імени Бельведеру полягає на відгадуванню поглядів і замірів його мешканця і що дуже частенько відгадує — фальшиво в цій справі. Покищо заміри уряду є такі самі таємничі—як у всіх справах.

Коли уряд проглянe прозору гру Хієно-Пяста і схоче трактувати її серіозно, то скористає з нагоди, що цей сойм і так—після залеґалізування минулорічного перевороту і фактичної мілітарної диктатури та ухвалення бюджету — біл. непотрібний і пригадавши собі приповідку про шурина, який зробив своє — скаже йому відійти. Тоді побачимо вдруге у соймі мав-

жалва Пілсудского зі згортком паперу у руці, перевязаного невинною рожевою стрічкою, що такий магічний вплив мав тиждень тому на послів, але тим разом цей згорток розгорне й прочитає декрет про розпуск сойму. Колиж занадто вірние у справжню підставу своєї влади, не вупинить реакційних затій і дасть також тим разом „вольну волю представникам народу", тоді будемо мати наприкінці цього року при вул. Вейскій перший справжні чудовий наслідок „революції без наслідків!"

Нинішня тишина в соймі є тишиною перед бурею. Розпутає її дебата над зміною виборчої ординації, а перші вітри почуємо вже в найближчий четвер на конституційній комісії. Становище, яке тут займуть не-польські посли — ясне. Однак грубо помиляються ті польські політики, які думають, що український нарід під Польщею звяже свою долю з такими чи іншими виборами до варшавського сойму або з таким чи іншим соймом.

І. Кедрин.

У фазі гострої актуальности?

Українська справа в Польщі, розмах Радянської України і перипетії наддніпрянської політичної еміграції.

Зацікавлення українською справою в світі у своїм поході переступило межі Польщі і повінню розлилося в польській пресі. Поруч розбіжних статтей в партійно і гуртково-політичній пресі — на днях появилася ревеляційна стаття в невеличкому тижневнику *„Всхуд"* під написом: *„Українська справа в Польщі"*.

Програма цього тижневика — якщо можна так висловитися — є і дуже широка, і дуже загальна. На чоловому місці „кресового" тижневика, що вже третій рік появляється в Рівному, находиться така програмова рекомендація: „Всхуд" є безпартійний і незалежний, боронить інтересів праці, веде боротьбу за соціяльну справедливість, боронить співпраці народів, як також *ідеї незалежної Польщі, Литви й України, як трьох народів однаково вільних і собі рівних, що мають спільну батьківщину в передподілових границях.*

Остання теза є вихідною точкою статтей на українські теми. Кого конкретно репрезентує цей тижневик, важко додуматися. По всякій правдоподібности є він органом тих пілсудчиків-федералістів, що входять в склад штабу тзв. граничного корпусу. На це вказують між іншим досить докладні інформації про армію Рад. України.

Як ми вже зазначили, стаття рівенського „Всходу" про українську справу має визначно ревеляційний характер. І це спонукує нас зупинитися над важнішими уступами тієї статті. Отже:

Українська справа в Польщі — це найактуальніша справа Польщі, це безпосередній ключ до її розвитку і могутности. Тому годиться розглядати її не з точки муцько-львівської каварняної політики, але тієї далекосяглости, яку вона скриває в собі. Польським шовіністичним політикам здавалося, що після невдачі походу на Київ українську справу погребано на віки вічні.

„Отже з великим запалом приступлено до *ексвомініційної політики* у відношенні до українського населення на Волині і у Сх. Галичині. Виповіджено війну всьому, що мало український характер. „Просвітам" пришито комунізм, кооперацію достроєно до більшовицького внешторгу а шкільництво п. Грабський — як найбільший погромник української культури — знищив зовсім. В тому запалі і шовіністичному чаді здавалося малим, але з найбільшою дозою підлости людям, що всі українці є лише на території Польщі, що нищучи їх в Польщі, — знищиться взагалі український нарід, з якого скоро можна буде зробити добрих поляків".

А тимчасом на Сході діялися дивні речі. По другій стороні границі виростає український нарід і його державність. Українська держава по другому боці граничної лінії стає фактом довершеним. Має вона політичний устрій, діяметрально противний до інших держав. Та це внутрішня справа тієї держави.

„Нам іде про сам факт повстання української держави, що на протязі вісьмох літ (в добах 1917—20 і 1921—27) здобула свій державний зміст, внутрішній і зовнішній. Українська мова нині всевладно панує на Україні в урядах військових і громадянських, в школах, судах, пресі, театрі, опері, а навіть в біжницях, які вилучено від держави. Український нарід має сьогодні богате і все численніше шкільництво: початкове і середнє, має українські високі школи, педагогічні інститути, академію наук і т. і."

Там довершено розвязки національної квестії, організуючи національні меншости в окремі національні райони. Здовж границі українська влада організує — на зразок молдаванської автономічної республики — польську адміністраційну одиницю (автономічну республику), демонструючи українцям під Польщею *ad oculos* польську національну політику. Військо УСРР. (відділи екстериторіяльні і національні) — хоч згідно з конституцією СРСР. є зцентралізоване і підпорядковане головнокомандуючому збройних сил СРСР. — одначе має свій власний національний зміст і є достроєне до польсько-українських відносин під Польщею,

„Українська армія, що входить в склад збройних сил СРСР, тепер має вісім активних і шість запасних (територіяльних) дивізій, шість самостійних бригад і пять летунських полків. Збройна сила УСРР з військами ДПУ виносить тепер 180 тисяч, а на випадок війни УСРР покликує під зброю шість дивізій територіяльних військ і одну дивізію екстериторіяльну, до яких буде влитий людський матеріял з військової підготовки, себ-то Україна, що має тепер 28 міл. 934 тис. 497 населення, підчас мобілізації зможе покликати під зброю 850 тисяч людей, а в тому матиме сильне летунство і кінноту. Польща має майже таку саму кількість населення і може таку саму кількість покликати під оружя, але що за елемент найдеться в армії і яку вартість матиме він під політичним оглядом (маємо на думці білорусинів й українців)."

Сподівання на денаціоналізацію українців і на ліквідацію української справи не здійснилися. Навпаки,

„сьогодні позиції змінилися..., а зброю, якою нищено українську справу, звернено проти нас."

Якаж причина такої зміни? Після невдатного походу на Київ, в межах Польщі найшлася 70-тисячна наддніпрянська еміграція (40 тисяч війська і 30 тисяч цив. населення). Однак той цвіт української інтелігенції згинув серед хуртовини найчорнішої реакції і танцю польського шовінізму. Воєвідства (особливо тернопільське) насильно відставляли наддніпрянських емігрантів до радянської границі, перебування в інтернованих таборах, які українці називають „таборами смерти" — це справжня пекельна історія. Тисячі молодих людей зійшло в могилу, а інші, ратуючись перед смертю, втікали в світ за очі. Так зліквідовано наддніпрянську еміграцію. Останки її, що схоронилися до Чехословаччини, з безмежним смутком згадують велику трагедію і палають ненавистю до Польщі.

Центр української еміграції находиться тепер у Чехословаччині, де істнує український університет, вищий педагогічний інститут, господарська академія. 6.800 української молоді найшло гостинне приняття в Чехословаччині, де істнують численні військові (4), політичні (11), культурно-освітні (15) й економічні (13) організації. А всі ті організації ведуть в більшости ті, що в р. 1920 боролися спільно з поляками.

„Кров стинається в жилах, коли згадаємо часи коли — як останні кати — борщівський староста і командант поліції в Скалі катували і викидали українців до Совдепії через ту саму границю, котру ще вчора боронили вони разом з польськими жовнірами. Ми були свідками, як в р. 1921 і 1922 українців, що мали „карти побуту", ловлено як псів шкіродерами і замикано до тюрми в Борщеві і Чорткові, де в нелюдський спосіб знущалися і ломили ребра тим самим, що ще вчора шукали смерти в обороні Польщі. І саме тоді, коли в Польщі глупа адміністрація, затроєна ідією шовінізму — безжалісно душила українську еміграцію, в Чехословаччині зовсім інша ждала їх гостинність".

Стаття кінчиться апелем до марш. Пілсудського, щоби спеціяльну увагу присвятив українській справі.

„Бажаємо звернути увагу, щоби українська політика в Польщі була ясна, реальна і основана на реальних підставах, а не на слабкім павутинні і маломістечкових комбінаціях та щоби центр української політики находився в Польщі, а не в Чехословаччині".

Все це зайвий раз доказує, в якому глупому і безвихідному положенні найшлася польська політика відносно української проблеми.

Н. В.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Патріярх литовського відродження.

З приводу смерти д-ра Івана Ба[...]сановича.

З арени життя зійшов недавно (16. лю[...]того ц. р.) в 75 році життя — патріярх литовського національного відродження, найвизначніша і найбільш шанована [...]стать серед литовців — д-р Іван Басанович.

Вийшов він з під селянської стріхи (родився в селі Ожкаделі на Сувальщині). Студіював медицину на московськім університеті, а опісля в р. 1879 виїхав за границю, провівши кілька літ в Болгарії на становищі лікаря.

В р. 1883 вернув на литовську територію в Східній Прусії і там розпочав працю над культурним і політичним відродженням литовського народу. З тією метою видавав часопис „Аушра" (Зоря) та імпортував серед литовців, що були під російською владою, відповідну пропагандистичну літературу, писану латинкою. Як відомо, до р. 1905 російський уряд не дозволяв литовцям уживати латинки.

Після упадку „Аушри" д-р Басанович знову осів в Болгарії. В р. 1905 вернув до краю і поселився у Вильні. В тому часі за його ініціятивою, відбувся зїзд литовських діячів, названий „Великим Соймом", який проклямував домагання автономії для Литви. В р. 1907 заснував він у Вильні „Литовське Наукове Товариство", якого головою був до самої смерти.

Не зважаючи на прикрі умови литовського життя під Польщею, не покидав Вильна.

Серед Литовців був д-р Басанович найбільшим авторитетом. Тому й не дивно, що день його смерти став днем національної жалоби всюди, де живе литовський народ. Всі литовські часописи вийшли в чорних обвідках. На похорони д-ра Басановича приїхала окрема делегація з Ковна, зложена з б. міністрів, двох єпископів, професорів університету і студентів. Це перший раз від хвилі теоретичного істнування воєнного стану між Литвою і Польщею державні литовці переступили сучасні кордони Польщі. Використовуючи цю нагоду, старалися польські власти [...] манифестувати свою експортову чемність, але литовська делегація не звернула на неї уваги.

Похорони д-ра Басановича були величавою манифестацією всього литовського громадянства в старій литовській столиці у Вильні.

Мілітаризація адміністрації

Пишуть нам з Тернополя: В найближчих днях має обняти урядування новий тернопільський воєвода, полковник [...] Квасневський, бувший легіоніст, пілсудчик. Рівночасно має прийти на команданта дивізії в Тернополі генерал Кукель, — [...]rож пілсудчик, на місце генерала Мар[...]ського, австрійського офіцера саперів, [...] в молодому віці переходить на пенсію.

Д-р І. Свєнціцький.

Музеї і книгозбірні сучасної України.

Революція дала можність у невеликих осередках української провінції скласти з поодиноких приватних, оставлених лавою долі, або суспільних націоналізованих і захованих від руїни, та учебних і публичних збірок доволі значні фонди для правильного будівництва музейного і книгозбірнянного. Таким шляхом повстали збірки Камянця Подільського, Винниці, Житомира, Чернигова, Полтави, Катеринослава. Приміщення і розподіл зібраного були в цих містах тим лекші, що чимало просторих домів — архієрейських, земських, банкових і духовних училищ у пореволюційному часі оказалося дуже відповідними під музеи або бібліотеку. До того можливість обєднати дрібні збірки і скласти з них дуже живу суцільну збірку — образ культурно-історичного ж[...] землі — напр. Волині, П[...]ля, Чернигівщини, Полтавщини, Запоріжа — придала поодиноким осередкам українського життя великої принади. Для поуки, розваги, самоосвідомлення або поглиблення свого знання потяглися у ці провінційні музеї і книгозбірні малоосвічені та спеціялісти, кождий для ріжної цілі, а всі до спільної скарбниці невмирущого добра. Ішли туди давно, хоча іноді як далеко за городом був музей — напр. Тарновського за Черниговом, пішли туди тим густішою лавою, коли його приміщено в найгарнішому домі середмістя.

Але чимало невиданого ніким та навіть незамітного геройського труду довелося винести музейним робітникам в часи лихоліття воєнного комунізму і контрреволюційних рухів для збереження усіх цих збірок. Руйнувати і грабити те, що нібито колись кимось „було награблене і зібране на руїні добробуту широких мас робучого люду", затирати сліди і нищити пережитки буржуйства, — було тоді загальним кличем. Тільки музейники знали, що чимало цього добра набували їх колишні власники ціною довгих літ скупої скромности, а іноді навіть голоду й холоду. Тимто діяльна оборона памяток давнього мистецтва, особливо церковного і домашнього ужитку (скла, фарфору, меблі), високохудожний портрет якогось пана, владики або царя, наражала музейника на жертву власного здоровля і життя. Про це можна буде дещо дізнатись зі щоденників старих досвідних музейників і деяких любителів старовини. А скільки нужди довелося цим людям натерпітися в часі революційно контрреволюційної руїни, в часі голоду й морозу, — щоб тільки зберегти ненарушеним зібране і довести до задуманого кінця начату працю!

Так, скрізь є герої, навіть серед скромних і тихих музейників. Нехайже память про них завсіди жевріє іскриною дяки в серцях потомних. І коли ми маємо що хвилі вислови щирої дяки тим, що колись не жаліли ні гроша, ні труду на збрання прекрасних памяток давнього мистецтва й письменства, то частину її мусимо перенести і на тих, що ціною гіркої власної журби допровадили у цілости зібране до нинішніх днів безжурного життя.

— — — — — — — — —

Музейники і книжники України, Білоруси й Великоруси розуміли і завсіди памятали про те, що вони боронять інтересів суспільности — нації — людства. Вони мусіли бути завсе міжсуспільними (інтерсоціяльними) діячами, коли хотіли в хвилині революції, боротьби села з містом, робітника з промисловцем, підневольного з насильником, спасти від загибели і зберегти те, що сьогодні всім є однаково цінне і близьке дороге.

Цю велику посвяту для загального добра збирачів і музейників і книжників зрозуміли на Україні та в СССР. і державні чинники, особливо в період державно-творчого комунізму після 1922 р. Держава стала прислухуватися до фахових помічень і предложень у музейно-книгозбірняному будівництві музейників і книжників. З огляду на потреби як музейно-бібліотечного діла, так і його великої ваги для держави приступлено до розробки основ музейно-бібліотечної політики. Тож було рішено, що великі збірки осередків культурно-національного життя — з певним виразним характером і напрямком збирання і виставки — мають стати осередним стрижнем обєднання з ними менших однородних збірок. Внаслідок цього розростається *Міський Музей* у Київі, ведений за протязі 25-ох літ Миколою Біляшівським, до розмірів Українського Історичного Музею з виразним характером музею мистецько-культурного життя України. Викопалини з могил України, Трипілля, Межигіря, Кирилівської вулиці на [...]

разом з воєводою Завістовським, також молодим ще чоловіком, тому, що оба належать до табору Хієно-Паста.

Вперто кружляють у нас вісти, що не тільки на чолі воєвідства, але також на чолі більших староств у тернопільському воєвідстві мають стануги офіцери-підсудчики. Таку мілітаризацію „кресової" адміністрації пояснюють собі не так близькими виборами, як радше сусідством радянського кордону й агресивними плянами самого Пілсудського супроти Радянської України.

Кінець крізи.

Новий правительственний комісар „Народнього Дому" у Львові.

З достовірного джерела довідуємося в останній хвилі, що правительственим комісарем „Народнього Дому" іменований остаточно на місце здеградованого Л Черкавського теперішній управитель філії академічної гімназії Ярослав Вербицький. — Пропонований свого часу групою радн. Лісковацького на становище комісаря судовий радник Володимир Курилович не удостоївся номінації тому, що на авдієнції у воєводи мав заявити, що признає також за українцями право до добра „Народнього Дому" та вимагає іменування двох українців до т. зв. байрату. Коли про те пізналися „*poczciwi starorusini*" зпід стягу Черкавського і вшехполяки — вислали негайно делегацію до Варшави з протестом проти кандидатури Куриловича. В делегації брали участь о. Монцибович з Куткова, ред. „Голосу Народа" Яблонський, емер. урядник Турчманович, д-р Лисяк і селяни Батицький і Лещак. При сильному напорі вшехполяків на відповідні чинники, а не завдяки поїздці делегації до Варшави, вдалося воєводі Ґаванховi перефорсувати кандидатуру Вербицького. — Кажуть що новоіменований комісар підтримував весь час тісні та дружні звязки зі „зразковим" комісарем Черкавським.

З уваги на те вшехполяки покладають на упр. Вербицького великі надії як на такого, що стане гідним наслідником їхнього любимця Черкавського. Самже Черкавський розпускає вістки про те, що при новому комісареві остане старий „байрат" у незміненому складі та непомірно тим тішиться. Це відповідалоб уповні і бажанням вшехполяків. Та якби там не було, ми не спустимо з ока господарки народнім добром.

Самоврядні закони.

Варшава, 24. лютого 1924.

Соймова адм. комісія приступила нині до третього читання своїх проєктів самоврядних законів, починаючи від закону про сільські громади. На засіданні комісії був представник уряду в характері обсерватора. Полагоджено 26 уступів. Прийшло до конфлікту між представниками партій, які свого часу заключили компроміс, а саме коли комісія проти постанов того компромісу ухвалила, що право громадської приналежности дістається після 3 л. т. коли первісно проєктовано для того 6-місячний речинець. Тому ухвалено перервати засідання і зачати переговори для порозуміння. Комісія чотири рази голосувала над згаданою справою і вкінці згоджено ся на 1-річний речинець.

Уряд переговорює в самоврядних справах.

Варшава, 24. лютого 1927.

У звязи з ухвалами адміністраційної комісії з 23. лютого в урядових колах кажуть, що уряд не вважає, начеб ухвали адміністраційної комісії викликали сильний конфлікт. Уряд навязуватиме переговори, щоб осягнути спільну платформу для самоврядних законів.

Зміна виборчої ординації.

Реферат посла Ґломбінського. — Чотири внесення.

Варшава, 24. лютого 1927.

Конституційна комісія сойму приступила нині до праці над зміною виборчої ординації до сойму і сенату. Реферував пос. Ґломбінський. В справі виб. ординації є чотири внесення: ЗЛН, Песта, ХД і ХН. ЗЛН і ХД. предкладає зменшення числа послів і сенаторів і зміну всіх виб. округів. Оба внесення змірюють до скріплення репрезентації зах. і середньої части краю, замешканої поляками, що мотивують нибито їх податковою, господарською і культурною силою в порівнанні з населенням сх. части краю. ЗЛН. домагається зменшення числа послів і сенаторів до половини (224 послів і 56 сенаторів), а ХД — 320 послів і 80 сенаторів. — Внесення Песта і ХН. не предкладають зміни поодиноких округів, але уповажнюють уряд предложити проєкт, який змінював би виб. ординацію на принципах, обнятих внесеннями тих клюбів. ХН. домагається зменшення числа послів до 320 і приняття для цілої держави одного виб. округу, основаного на пропорц. виборах. Пест домагається уповажнення для президента держави до видання розпорядку в справі нової виборчої ординації, так щоби число послів не перевисшало 300 (з того 6-та часть із держ. лісти). Послів вибирається в 1-мандатових округах, а лише в мішаних округах впроваджується більшемандатові округи.

Пос. Чапінський (ППС.) домагався, щоби над усіми зголошеними внесеннями перейти до денного порядку. Доказував, що внесення противляться конституції. Внесення лівиці не здобуло більшости. Ухвалено в середу вести дальше загальну дискусію над зголошеними проєктами.

Бомбардування Шанґаю.

Льондон, 24. лютого 1927.

По останнім вісткам з Шанґаю в часі бомбардування міста збунтованими китайськими кораблями ушкоджено два доми американських і два доми англійських горожан; в одному з них був приміщений французький клюб. Наслідком стрілянини згинуло кільканацять китайців. Як показується, в остріловуванні міста взяли участь 2 китайські кружляки і 2 канонірки. Збунтовані кружляки зловлено, зате канонірки втікли.

Льондон, 24. лютого 1927.

З Ганкоу повідомляють, що Гомін-Дан видав розпорядок, на основі якого китайському населенню не вільно під карою смерти продавати англійським горожанам ніяких товарів, ані взагалі робити їм якінебудь прислуги.

Закінчення страйку.

Льондон, 24. лютого 1927.

Сьогодні закінчився страйк, який зломано силою.

Сензаційні вісти.

Льондон, 24. лютого 1927.

Сюди прийшли сензаційні вісти, що президент міністрів пекінського уряду Веллінгтон Ку уступив.

Ген. Чанґ-Тсо-Лін велів, як кажуть, на основі присуду воєнного суду розстріляти віцепрезидента східно-китайської залізниці в Манджурії, обвинуваченого в тому, що побирав з Москви великі грошеві суми на приготування збройного повстання в Манджурії.

Біржа.

Гроші.

Американський долар у приватних оборотах 8·92·5—8·93·75, канадійський долар 8·89—8·89·50. Банк Польський платив за американський долар 8·90, англійські фунти 43·41, швайцарські франки 172·12, італійські ліри 38·90, австрійські шілінги 126·09, французькі франки 34·90, бельгійські франки 74·72, голяндські ґульдени 358·15, чеські корони 26·50, шведські корони 238·10, данські корони 237·90, норвеські корони 230·00, німецькі марки 211·60.

За золото платили в приватних оборотах: за 100 зол. рублів 52·80 дол., за 100 рублів срібних 31·75 дол., за 100 рублів більону 15 дол., за 100 рублів ковяного більону 18 дол., за 100 марок срібних 8·40 дол., за 100 срібних корон 8 дол., за 100 срібних франків 7·75 дол., за 100 срібних долярів 75 дол.

Орієнтаційний курс червінця 3·85 дол.

Урядовий курс 1 граму золота 5·9484, золотий долар 8·93, дукат 20·38, голяндський ґульден 3·58, англійський фунт 43·27, австрійська корона 1·80, скандинавська корона 2·38, німецька марка 2·12, рубель 4·56, франк Латинської Унії 1·72, турецький фунт 39·16.

Збіжжа.

Пшениця дворська 51·50—52·50, пшениця краєва селянська 48·50—49·50, жито галицьке 36·00—37·00, ячмінь галицький броварний 34·00—36·00, ячмінь галицький до перемелювання 30·00—31·00, ячмінь пастівний 27·25—28·25, овес галицький 28·50—29·50.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано другу половину передової статті „Не обманюйте себе!" Це 17-та чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Шануйте рідну мову та себе!** Одержуємо таку новинку: Дня 1. лютого вплинуло до суду повітового в Отинії табулярне подання о. Ярослава Майковського гр.-кат. пароха в Голоскові, в справі інтабуляції права власности проданого ним церковного ґрунту. Дотичний контракт з 30. січня 1926 р. зроблений в канцелярії москвофіла нотаря Строцького, в „єнзику урженндовим", продаючий о. Ярослав Майковський підписав його рівнож в „єнзику урженндовим" і в тій самій мові приготовлено табулярне подання до Гп. 1359/26. Згаданий о. Майковський не лише не шанує рідної мови, але й оминає дві рідні кооперативи в Отинії, купуючи крам по польських і жидівських крамницях!

— **Як реклама — то реклама.** Патрон наших хлібоїдів, орган моральної санації рептилька „*Dziennik Lwowski*" донесла недавно про зїзд хлібоїдів-хрунів з під стягу Даниловича-Стовпюка, що мав відбутися в Тернополі дня 17. лютого ц. р., в якому мали взяти участь делегати восьми повітів, між ними священики, учителі, селяне і т. д. Зїзд мав закінчитися ухвалою льояльности для Польщі і чолобітни для Пілсудського та висилкою делегації в числі 25 людей під проводом редактора хрунівської газетки „Селянський Прапор" Стовпюка зі Станиславова, правої руки д-ра Северина Даниловича, голови хрунівської організації УНС (Український Народній Союз), удержуваної грішми гадючого фонду. На основі провірки на місці, можемо ствердити, що ніякого зїзду хлібоїдів в Тернополі не було взагалі, а зокрема 17. лютого ц. р., а можливо хіба, що Стовпюк привіз зі собою до воєводи кількох хрунів для реклями своєї „партії" в ціли більшого вишрубовання підмоги для себе і своїх помічників.

— **Скасування повіт. поліції.** З Варшави повідомляють: Реорганізація органів міністерства внутр. справ спричинила скасування окружних урядів політичної поліції. В принципі керовничі і надзірні компетенції належатимуть тепер до воєвідських виділів безпеки, а агенди політ. поліції перейдуть до воєвідських слідчих урядів, які саме тепер творяться. Формування тих урядів покінчиться до 2 тижнів. У тім речинці зовсім зліквидується політ. поліцію в цілій Польщі.

— **Староросійські історії.** До таких дозволяємо собі зарахувати: арештування кількох львівських офіцирів, з яких одні від довшого часу випорожнювали листи, що приходили до полку, вибираючи з них гріш, призначений для жовнірів: до таких належить якийсь поручник Врублевський; другий пор. Баранський держав собі пару коней на державний кошт, а жовнірів переодягав по цивільному як візників і висилав на місто, заробляючи ними як власник „фаетону". При брідських уланах арештували офіцира, що робив темні інтереси з військовими доставцями. — Варшавський окружний суд засудив шкільного інспектора Любельського і його секретаря Ґамперта на вязницю за систематичне фальшування книг і крадіж гроша призначеного для вчителів.

— **Що раз краще** почувають себе львівські вломники. Доказом цього нова грабіж на Казимирівській вулиці, у пекаря Кляйна. Подумав би хто, що зголоднілі злодії шукали хліба або хотіли загрітися при пекарській печі. Тимчасом вони пішли до приватної хати пекаря і розбили шафи, де найшли 1000 дол., 250 золотих пятьоублівок, 200 золотих 20-коронівок, 5 золотих годинників, браслети, перстені та ковтки з брилянтами, два футра. Пекар Кляйн, по своєму розумів слова Письма Святого, „що не самим хлібом живе чоловік" і він одночасно потайний заставний льомбард. У звязку з такою дорогцінною ловлею львівських майстрів від чужих замків варто згадати, що вчора на подвірю окружного карного суду йшла ліцитація ріжних предметів, які відобрали на суді ріжним злочинцям, між іншим комплет слюсарського злодійського знаряддя. Жиди платили за цей крам добрі ціни і ясно, що він згодом перейде знову в руки тих, які потрібують його до своєї професії: злодіїв і вломників.

— **Темна хроніка.** Стрийський суд засудив на повішення Мих. Мельника, зарібника, який у вересні вбив і ограбив селянина Івашкова. Обвинувачений признався до вини. — У Кросценку Нижнім чотирьох парубків склало банду, яка напала в ночі на хату вдови-яблочникарки і під загрозою револьверів ограбили її на 3 зол.! — У Білці Шляхоцькій біля Львова повісився 58-літній господар Арматовський, у розпуці, що його молода жінка, друга з черги, вдержувала зносини з його 26-літнім сином. — Перед львівським судом ставало трьох молодців: Апфельбавм, Триль і Коцюбінський, які продавали на вулиці ріжним особам ріжні безвартні предмети як дорогоцінности. — Кілька місяців вязниці дістав якийсь Мозес Бавм за те, що ловив рибку у каламутній воді, не в переноснім значінні, а дословнім: із басейну торговця рибами. — Молода жінка, найдена вчора на вулиці отроєна, це 23-літня студентка, що студіювала хемію. Причина самообійства невідома.

— **Також самозванець.** Є нині жидівський різник у Львові, який не має титулу ритуального обрізника, а таки виконує свої функції на дробі продаваній як „кошерна". Якою важною є ця справа, доказом цього тримовні афіші на львівських мурах з протестом підписаним самим рабіном!

— **Чудасії.** Часописи себто люди твердять, що якийсь Роман Левицький, який пострілив себе недавно у Стрию, вжив до цього того самого бравнінга, яким недавно застрілився у поїзді із Львова до Стрия Франц Падух. Відомо, що до деяких предметів деякі люди привязують магічну силу. Хто памятає з гімназії німецьку романтичну драму »*Die verhängnisvolle Gabel*«, де ціла родина вбиває себе тою самою вилкою? — У Виляшцині у селі Зволині вродилась дитина з трьома головами і жила пів години. — У селі Дуброва, хойницького повіту, 15-літній хлопець кидається у судорогах серед диких окликів, а підчас того предмети довкола підскакують. Є це новий випадок медіюмізму. — В одім місті біля Парижа львиця, що втікла з цирку сховалась вранці до одної крамниці а знищивши все, втомлена, покірливо положилась до ліжка поруч крамничника, схиливши на його грудях голову.

— **Непоетична реформа.** Ліга Націй приготовляє реформу календаря, тому, що дотеперішній є вже перестарілий факт. Найсумнішим у цій реформі має бути факт, що місяці мають бути скасовані і заступлені цифрами, щось на зразок американських улиць. Цифри помагають орієнтуватись — це правда. Але, ми вже так добре орієнтуємось у 12 місяцях! І прошу уявити собі: скільки втратить на цьому поетів що оспівують красу найріжнородніших місяців!

— **Для шахістів.** ...в Ню-Йорку почались міжнародні шахові змагання, які будуть найцікавіші з усіх останніх. У них не беруть участь численні грачі, що грають на собою до одній партії. а 6 мають ...

несенському Спуску, в Княжої Гори біля Канева, Десятинної церкви, Золотих Воріт — доісторичної доби і перших часів християнства — це здебільша після Хвойки велика заслуга покійного Біляшівського. Його такт у відношенні до основників музея, що хотіли придати йому тільки місцевий промислово - мистецький характер з педагогічною метою, довів до того, що цей музей вібрав більше тисячки українських килимів та безліч шитва, скла, срібла, посуди, чимало рисунків Шевченка і Врубеля і вже в царських часах був виразно українським, національним музеєм по особовому складові своїх працівників, а всеукраїнським по розмахові збирання. Національний Музей у Львові стратив у Біляшівському давнього діяльного прихильника, що завсіди памятав про наші збірки, висилаючи добірні до нас дублети.

Одночасно повстала в Київі величенська *Всенародня Українська Бібліотека*, яка на подобу російської Публичної Б-ки в Петрограді має заспокоювати потреби якнайширших кол читачів, наукових робітників і дослідників по всім галузям людського знання і духової творчости. Сьогодні ця Б-ка має вже 1 і чверть міліона книжок, з того третину в картковому катальоґу, а решта по мовам в азбучному порядку авторів. При щорічнім впливі одна-восьма міліона книжок і одна - десята міліона журналів, газет, листків і всяких дрібнодруків СССР., Всеукраїнська Народня Бібліотека буде що 5 літ зростати на один міліон прибутку, якому не подолає навіть потрійне число бібліотечних робітників, ані потрійна сума видатку на неї, бо це будуть дрібні цифри 200 пар робучих рук за дещо більше одної-шестої міліона карбованців на 2·5 міл. книжного фонду. Тоді-то на кожного робітника випаде обробити денно 40 назв книжок протягом 7-ох годин, що в спертому воздусі книжної цвілі і висихаючої печатняної фарби буде немислимо виконати. Правда, у Всесоюзній Книгозбірні імени Леніна (бувшому Румянцевському Музеєві) в Москві працює біля книжного фонду 4·5 міл. 300 робітників, що мають щоденно обробити по 50 книжок, але це може статися тільки ціною меншої уваги до книжки, або коротшої, не так докладної системи катальоґізації.

(Продовження буде.)

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

бланнів, з яких кожний гратиме із собою 4 партії. Таким робом буде це справжній турнір за першенство. Перший такий турнір був в 1895—6 р. у Петербурзі з участю: Ляскера, Стейніца, Пільсбері та Чігоріна. Ляскер здобув тоді третє місце. Другий такий турнір був в Остенді в 1907 р. Від 1933 р. Ляскер не брав участи в турнірах. Цікаве, що тодішній переможець Тарраш таки програв з Ляскером. У Ню-Йорку змагаються: Капабланка, Альохін, Немцович, Маршаль, Відмар і Шпільман. Покищо вислід партії по двох „турах" такий: Капабланка півтора пункта, Немцович і Відмар по 1, Альхін і Шпільман по півпункта.

— **Світова всячина.** Італійський летун Лінедо, що вихав з Фернандо Норонча, впав у море біля бразилійського побережа; бразилійський кружляк урятував його. — Морози в Югославії знищили всю продукцію опія на півдні вартости 100,000.000 динарів. Комісія до боротьби з опієм при Лізі Націй може радіти.

— **Історії політичної думки галицьких українців** (1848—1914), друга частина д-ра Костя Левицького, вже вийшла з друку разом з закінченням і змістом (індексом). Передплату на ту частину 12 зол. за примірник приймає Центральний Кооперативний Банк „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові, Ринок ч. 10, І. пов. Головна продажа: Книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка Львів, Ринок ч. 10.

Ювилейне Свято

з нагоди 30-літнього істнування читальні „Просвіта" Львів-Середмістє відбудеться в неділю дня 27. лютого 1927 р. о год. 12·30 в салі „Сокола-Батька" при вулиці Руській ч. 20. — на яке запрошує членів читальні т-ва „Просвіта" і Громадянство

Свято попередить **Панахида** за бл. п. членів основателів і перших голов в Успенській церкві. 1—2

Вид л Читальні.

Дописи.

Жмигород, повіт Ясло. *(Тяжкі почини української національної організації).* Наші українські села ясельського повіту дуже виставлені на загрозу заливу польським морем. Українське населення розумє дуже добре, що слід давати відпір походові польонізації, одначе ізза недостачі ідейних провідників-інтелігентів шукає само виходу зі свого теперішнього невідрадного положення. Колись організували тут наше селянство москвофільські батюшки, які навчали, що ми варід за слабий, щоб опиратися на власні сили, що слід нам бути „твердими", „русскими", що білий цар-„православний руський государ", приїде на білому коні й освободить нас з чужинецького ярма. Сьогодні з тих москвофільських вожаків не стало і сліду: більшість вимерла, а та частина, що ще живе, зрезигновано відтахнулася від усякої роботи. Наш народ оставлений самому собі і тримається корчево давньої „твердо-русскости", одначе є вже познаки, що й у нас справа політичної української організації згодом піде до кращого. Селяни самі починають зацікавлюватися національними справами, годі, коли інтелігенція, духовенство й учительство, цілковито інертне. Наші учителі залюбки читають польську пресу, як вшехпольський „*Glos Narodu*", а священики такі, що згоодa трактують селянина і дома говорять по польськи, або старорускою тарабарщиною; вони самі не тільки нічого робити не хочуть, але й інших не допускають до якоїнебудь просвітньої чи політичної організації. У Жмигороді започаткував живу організаційну роботу з доручення Українського Нац.-Дем. Обєднання місцевий міщанин п. Кость Іванина, який не зражується невідрадними обставинами в повіті, але енергійно і плянового намагається навязати сітку нац. організації по селах Ясельщини.

Стрий. *(Авторський вечір Івана Крушельницького і виступ п-и Одарки Бандрівської).* Філія Музичного Товариства ім. Лисенка в Стрию, крім цього, що удержує музичну школу, старається поширювати у нас музичну культуру ще і в цей спосіб, що влаштовує врядигоди музичні вечері для ширшої публики. Вечері ці, що мають на меті виховувати суспільність, мають звичайно в програмі, крім музичних і вокальних точок, ще й реферат, який є підготівкою для слухачів до зрозуміння виконуваних точок. Та недавно тов. поширило ще свою діяльність, завівши і драматичну школу, якої душею став молодий поет Іван А. Крушельницький. І заходом цеї школи влаштовано для 2., лютого ц. р. „Авторський вечір" п. Крушельницького при співучасти співачки п. Одарки Бандрівської. Вечір пройшов з успіхом. Цим разом і публика дописала, але й мала нагороду, бо рідко коли доводиться в провінціональному містечку провести вечір на такому духовому пирі. Як поет, так і співачка здобули собі вповні слухачів. На вступі п. К. перечитав уривки зі своєї виданої збірки „Весняна пісня", а опісля нові, недруковані ще твори „Мандрівка" — вязанка сонетів і „Адам і Ева" — поема. Відразу видно величезний крок вперед у творчости поета при порівнянні давніших віршів з новими. У своїх сонетах поривав нас поет і богацтвом мови, і легкістю й мельодійністю вірша, і буйністю фантазії, і доброю аналізою людських почувань, і гарною синтезою цілости. Розривав слухача так, що той не знав, чим любуватися: чи вслухуючися в чар української мови, якою так по мистецьки орудує автор, чи спинятися на поетичних образах буйної фантазії, чи слідкувати за думками, в яких поет так глибоко розкриває душу. До цього долучилася ще й симпатична ціла поява автора і його мистецький спосіб відчитування. До тої рецитації цілком достроїлася і співачка. Відспівала вона композиції молодого музика Бориса Кудрика до слів І. Крушельницького, а дальше Степового і Ніжанковського О. Публика, між якою були й учителі музичної школи, була так співачкою одушевлена, що здавалось, не пустить її від себе. Вона потішила нас, обіцюючи, що приїде до Стрия ще на Шевченківський концерт. **М. Б.**

Дубно на Волині. *(Які партії і групи бушують на нашій Волині).* Хто то вже й на нашій „тихій волинській стороні" до селянських мас не залицявся, хто то непрошено не виявляв своєї надмірної любови до шкури нашого селянина! Всякого роду й сорту непрошені опікуни і „приятелі" здавна бушують по нашій розлогій Волині. Кого вже тут не було і хто ще не буде? Колись страшний штурм до душі волиняка припускали всякі менш або більш біочервоні, польські партії. І соціялісти і визволенці, а навіть вітосівський „Пяст" шукав тут поля до попису й наживи, одначе без успіху. Тепер з таким-же успіхом роблять великий гамір по Волині оскілківці і сель-роби. Оскілківцями проводить російський монархіст Степан Голубовський і такий-же панотець Степан Михалевич. Сельнеробство знова намагається защепити посол М. Чучмай і редакція „Волі Народа", яка засипує масово наші села, очевидно безплатно, своєю газетою. Селяне з того тільки радіють, тому, що мають даром богато паперу на всякі домашні потреби. Наш селянин по переконанням є і все буде націоналістом і тому обовязком Українського Національно Демократичного Обєднання є взятися за плянову політичну організацію на Волині і дати якнайскорше народнім масам здоровий душевний корм в численній партійній, національній літературі, як брошури, летючки, часописи і т. д. А тоді в скорому часі сельнеробство переведеться у нас, як перевелися пепесівці чи пястівці.

Всячина.

Для курців. Одною з найбільше буденних насолод людей є курення. І так само як друга наша насолода: сон, до нині дуже мало розяснена. Вплив курення на організм, фізично і духово, залежний від роду тютюну. Покищо знаємо лише вплив головного складника тютюну: нікотини. Поруч відомих складників є в тютюні ще чимало непрослідженних. Назви: міцний, мягкий, освіжуючий, солодкий вказують на ці ріжні впливи. Нікотина і інші складники тютюну втягувані устами доходять до крови, серця, мізку і желез. Першу аналізу нікотини зробив французький посол у Португалії Жан Ніко в 16-ім столітті, і дав назву цьому складникові. У більшій скількости спровадили тютюн в Европу щойно після 30-літньої війни. Ще до 1700 р. покарали в Німеччині в одні́м місті деяких курців карою смерти і Вплив курення на тіло є ріжний. Поміркова́не курення має частіше подразнюючий вплив, а не вспокоюючий. Для травлення воно корисне тим, що виділює шлункові соки; на мозок впливає вспокоююче, одночасно розбуджуючи уяву. Відомо, що підчас курення лекше переносити голод і спрагу; голодомори користуються загально куренням. Не можна означити, скільки хто може курити без шкоди. Відомо, що молодим організмам нікотина шкодить. Є люди, які в силі вимково перенести фантастичну скількість папіросів або сигар, дарма, що надмірна їх скількість є завсіди шкідлива: у першій мірі на серце, причиняючись до звапнення кровних посудин, розбиваючи нервову систему, нарушуючи шлунок, зір, слух. полові органи. Іноколи дим є добрим дизенфекційним середником губної ями. Тютюн, як кожний інший середник, починає бути шкідливим, коли стає пристрастю, якої одиниця надуживає.

Посмертні згадки.

Осип Коссак, коваль і громадянин міста Дрогобича, помер у 81. році життя дня 23. лютого 1927. Покійник був батьком Гриця, Івана і Василя Коссаків, старшин УСС., яким тяжкою працею своїх рук дав освіту і становиска. Не скупила йому доля болючих ударів під кінець його трудящого життя. Одну дочку і двох синів стратив у дуже короткому часі, з яких сотник УСС. Іван помер перед пятьма тижнями в Києві. В. И. П.

ОПОВІСТКИ.

Дня 2. березня ц. р. о 10-ій год. рано відбудеться в Бібліотеці Т-ва „Просвіта", ринок ч. 10, II. пов. — Загальний Збір Філії „Просвіти" на львівський повіт. Виділ.

Пригадуємо, що в четвер, дня 3. березня 1927 р. Т-во „Бесіда" при співучасти „Секції Студенток" уладжує Вечерниці з танцями в салях „Бесіди" при вул. Рутовського 22. Початок о год. 21·30. Вступ тільки за поіменними запрошенням. — Запрошення можна дістати в Книгарні УПТ. при вул. Руській ч. 3. Почавши від понеділка дня 28. II. 1929. від години 13—14. в полудне. 1584 1—4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956 74-?

4 ЗОЛ. коштує цукорничка з лопаткою з хінського срібла у Мандля, Коперника ч. 14. 1365 15—?

ПРОДАМО 30 сотнарів сливок, першої якости в ціні *à* 30·— зол. *loco* Горлиці. Кооп. „Єдність", Висова к. Горлиць. 1572 3—3

ПОТРІБНО негайно кількох хлопців на практику до механічного ремесла. Ю. Ломага, Сенкевича 9. 1581 2—3

ДЕРЖАВНИЙ урядник в Опаві, симпатичний 38 літ, бльондин, високий, гарних прикмет і стійного характеру, одружиться з панною або бездітною вдовою, ніжною і музикальною. Посаг для обопільного добра пожаданий. Зголошення пересилати евентуально з фотографією на адресу: *Teodor Litvin, v Mor. Ostravě, Mozartova 11. Cechoslov.* 1589 1—2

СТАРША жінка, ощадна та з досвідом, розуміється добре на сільській і домашній господарці, пошукує місця господині. Зголошення: Львів, Янівська ч. 50. у п. Розкошної. 1582 1—1

ПОШУКУЄ інтелігентної особи середних літ до ведення кухні для двох осіб і служби, до помочі у веденню малого господарства і що розумілася би на яринвім городі. Рефлектую виключно на особу безумовно чесну, ощадну і поважну. Зголошення враз з поданням услів й слати на адресу: Марія Сілецька, жінка радника лісництва, Нагуєвичі п. Дрогобич. 1588

СТОЛІВКУ враз із буфетом піднайме фахівцеви клюб „Молода Громада". Першенство мають знавці української кухні. Ближчі інформації й умови можна одержати у Т. Мартиниця — Львів, Підвалля 7 (Земельний Банк). 1590 1—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ширіть наш часопис!

Подяка.

Церковний Комітет в Струтині Нижнім п. Рожнітів складає сердечну подяку Іванові Чмелеві, різьбареві з Болехова, за артистично виконану роботу „Горного Сідалища" до нової Церкви і отсим поручає його священству архиепархії. За Комітет:
1594 1-3 *о. Йосиф Логинський.*

Присилайте передплату на березень!